

ЗРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

5
клас

в таблицях і схемах

стисло наочно корисно



ефективна підготовка до уроку

Керівник проекту

Лариса Удовиченко, кандидат педагогічних наук, доцент Київського університету імені Бориса Грінченка;

Редактори:

Лариса Удовиченко;

Ірина Стеценко, вчитель зарубіжної літератури і мистецтва середнього загальноосвітнього навчального закладу «Слов'янська гімназія» м. Києва, вчитель-методист;

Максим Пінчук, студент Київського університету імені Бориса Грінченка

Авторський колектив:

Лариса Удовиченко, кандидат педагогічних наук, доцент Київського університету імені Бориса Грінченка;

студенти Київського університету імені Бориса Грінченка:

Максим Пінчук,

Алевтіна Бушуєва,

Жасміна Сотело-Рамірес,

Марія Даниляк

Єлізавета Попова

Марина Старенченко

Олена Добрянська

Марта Мартиненко

Мирослава Горщар

Яна Сорока

Ядвіга Корнілова

Олександра Зіх

Анна Довга

Тетяна Гнатенко

Вероніка Гришко

Анна Бубнова

Анна Рибак

Дорогі п'ятикласники!

Ви допитливі й активні? Ви готуетесь до уроків зарубіжної літератури і прагнете поділитися з однокласниками і однокласницями своїми думками? Ви хочете обговорити свої враження від художніх творів і знайти однодумців? Тоді вам потрібна ця книга! Вона допоможе:

- ◆ пригадати основні поняття і терміни;
- ◆ виділити головні думки з кожної теми;
- ◆ поновити у пам'яті основну інформацію про художні твори;
- ◆ зосередитися на власних міркуваннях.

А ще:

- ◆ підсумувати вивчене;
- ◆ грамотно побудувати свій виступ;
- ◆ продумати логіку висловлювання;
- ◆ сформулювати виважені висновки.

Цікавого навчання!

*Книга — це світ, видимий через людину.
(І. Е. Бабель)*



Література і фольклор

Фольклор	Література
<ul style="list-style-type: none">◆ усна форма побутування;◆ колективна творчість;◆ існує в різних варіантах і з часом зазнає змін;◆ втілює життєвий досвід народу;	<ul style="list-style-type: none">◆ письмова форма існування;◆ автор — конкретна особа;◆ існує в одному варіанті, який не змінюється;◆ втілює погляд автора на світ і людей;



Зв'язок фольклорних жанрів із культурними традиціями різних народів і національностей

Одна з найпопулярніших
і найвідоміших
єврейських пісень.

«Хава нагіла» в перекладі
з єврейської мови означає
«Радіймо»

«Ха́ва нагі́ла»

Написана Авраамом Цві
Ідельсоном на основі
єврейської народної
мелодії на початку ХХ ст.

Виконується на більшості
свят та користується
великою популярністю.

Японський фестиваль
поминання покійних.

Згідно з традицією
вважається, що в цю
пору року душі покійних
повертаються до живих
і відвідують своїх рідних.

Обон

Виконується під звуки
фольклорної музики
і співу, танець — бон
одорі — покликаний
заспокоїти душі предків.

У сучасному Обоні
переплітаються
споконвічні традиції
і буддійські звичаї,
додають його витоки.

Спільне між українським та зарубіжним фольклором



Казка — це прозовий жанр фольклору з фантастичними елементами. У казках читачеві розповідають про історію, моральні цінності та соціально-побутові особливості певної країни.

Літературна казка — це авторський художній твір, у якому змальовуються неймовірні пригоди вигаданих або традиційних казкових героїв.

Автор літературного твору — творець художніх текстів, який втілює власне світосприйняття, виражає ставлення до зображуваних персонажів.

Ознаки фольклорної та літературної казки

КАЗКА		
	фольклорна	літературна
Автор	колективний автор — народ	індивідуальний автор — письменник
Кількість варіантів	існує в різних варіантах в усній народній творчості	існує в одному авторському варіанті
Система подій	проста система подій	складна система подій
Художні описи	короткі описи	розлогі та детальні описи природи, місця події, образів-персонажів
Образи-персонажі	образи-персонажі поділяються на позитивних і негативних, зображені в загальних рисах	образи-персонажі ускладнені, зображені в індивідуальних рисах, можуть поєднуватися чесноти і вади
Художня форма	прозова форма	прозова, віршована або драматична форма (для постановки на сцені, в кіно тощо)

Оригінал і переклад

Оригінал (художнього твору) — текст, створений тією мовою, якою володіє і яку обрав автор.

Переклад — відтворення змісту усного висловлювання чи писемного тексту засобами іншої мови.

Переклад (художній) — різновид художньої творчості, внаслідок якої твір, що існує в одній мові, «оживає» в іншій, не втрачаючи змістових і художніх особливостей.

Індійська усна народна творчість

життєва
мудрість
індійського
народу



фольклорна
форма



збірка
індійської усної
народної творчості
«Панчатантра»

Індійська народна казка «ФАРБОВАНИЙ ШАКАЛ»

Події у казці «Фарбований шакал»

голодний шакал
Чандарава вирушив
до міста за
поживою

Чандарава
повернувся до лісу

звірі у лісі
злякалися дивного
звіра і потікали

собаки його
покусали і прогнали

собаки злякалися
синього шакала
і порозбігалися

Чандарава цим скористався і оголосив себе володарем — раджею Кукудрума

Чандарава
переховувався від
собак у будинку
фарбаря

шакал ускочив
у чан із синьою
фарбою
і вифарбувався

шакал видав себе
воєм і звірі його
роздерли

Алегорія та антитеза в художніх творах

Алегорія (іносказання) — приховування реальних осіб, явищ і предметів під конкретними художніми образами з відповідними асоціаціями.

Антитеза (протиставлення) — зіставлення слів або словосполучень, протилежних за змістом.

Японська народна казка «ІССУМБОСІ, АБО ХЛОПЧИК-МІЗИНЧИК»

Події у казці «Іссумбосі, або Хлопчик-Мізинчик»

Чоловік і жінка
молилися, аби боги
послали їм дітей.

Знайшовся синок-
мізинчик, який не ріс.

Хлопчик вирішив йти
до столиці.

Іссумбосі став слугою
вельможі.

Хлопчик врятував
дочку вельможі від
чудовиськ.

Дочка перетворила
Іссумбосі на юнака за
допомогою чарівного
молотка.

Юнак і дівчина
одружилися.

Герої казки «Іссумбосі, або Хлопчик-мізинчик»

Протагоніст (Іссумбосі)

- ◆ сміливий
- ◆ самовпевнений
- ◆ кмітливий
- ◆ розумний
- ◆ працьовитий
- ◆ цілеспрямований
- ◆ ввічливий

Антагоністи (чудовиська)

- ◆ занадто самовпевнені
- ◆ нерозумні
- ◆ глузливі

Японська народна казка «МОМОТАРО, АБО ХЛОПЧИК-ПЕРСИК»

Момотаро та його друзі

дід та баба

собака

Момотаро

мавпа

фазан

Китайська народна казка «ПЕНЗЛИК МАЛЯНА»

Характеристика Маляна



Події у казці «Пензлик Маляна»



Реальне і фантастичне у казці «Пензлик Маляна»

Реальне	Фантастичне
Бідність хлопчика, який не мав навіть пензлика. Бідність селян, протистояння бідних і багатих.	Чарівний пензлик, картина, які оживають. Загибель імператора, перетворення золота на каміння тощо.

Арабська народна казка «СИНДБАД-МОРЕПЛАВЕЦЬ»

Подорожі Синдбада-Мореполавця

① подорож до острова, який опинився китом

④ подорож подорож в Індію та одруження з індускою

② подорож зустріч із птахом Рух

⑤ подорож Синдбад стає рабом злого діда

③ подорож зустріч із велетнем-людоджером

⑥ подорож подорож до країни крилатих людей

⑦ подорож остання подорож Синдбада

Характеристика Синдбада-Мореполавця

1. Походження героя	Купець, який утратив спадок батька.
2. Вчинки героя	Розпродав усе, що залишилось і вирушив мандрувати. Ним рухала допитливість і жага до пригод.
3. Доля героя	Після семи подорожей Синдбад оселився у багатому будинку з розкішним садом.
Висновок	Казки про Синдбада — це розповіді про людську долю, яка щедра до добрих серцем, сміливих, наполегливих, стійких, витривалих.

любить усі життєві радості
(гарно вдягається, солодко їсть, розважається з друзями)

любить багатство
(вторгував чималі гроші)

рішучий, відважний

СИНДБАД-МОРЕПЛАВЕЦЬ:
(риси характеру)

відвертий, чесний:
«я розповім тобі...»

Вдячний:
«моє життя належить тобі»

любить життя, кмітливий, розсудливий, готовий долати будь-які перешкоди

чемний, щедрий
(привітає і пригощає бідну людину)

допитливий, жадає нових знань (закортіло помандрувати в незнані краї)

Арабська народна казка «Синдбад-мореплавець» (третя подорож)

ідея: втілення в образі Синдбада-Мореплавця віри в перемогу людини над обставинами

тема: утвердження жаги відкриття світу, мужності й людяності

жанр: казка

Допитливий мандрівник Синдбад завжди потрапляє в надзвичайні обставини. У третій розповіді йдеться про те, як він опинився у лапах велетнів-людожерів на острові-горі, згодом потрапив до лап дракона. Але йому завжди вдавалося дивом урятуватися. А потрапивши на корабель своїх рятівників, Синдбад ще й знайшов власний товар. У такий спосіб повернув утрачене майно.

Брати Якоб і Вільгельм Ґрімм



Казка «Пані Метелиця»

Характеристика образів-персонажів казки «Пані Метелиця»

ПАСЕРБИЦЯ	ДОЧКА ВДОВИ
старанна	ледарка
вродлива	негарна
ввічлива	нечемна
добра	зла
щедра	жадібна
готова допомогти іншим	усе робить лише для себе
альтруїстка	егоїстка

Дорога до Пані Метелиці

(ілюстрації Е. Булатова та О. Васильєва)



Антитеза у казках братів Грімм

«Пані Метелиця»

пасербиця — добра ⇔ рідна дочка — зла
пасербиця — працювита ⇔ рідна дочка — ледаща

Антитеза
(протиставлення)

«Бременські музиканти»

герої казки втекли, щоб жити;
вони стали перед вибором: життя або смерть

Олександр Пушкін (1799—1837)

Вступ до поеми «Руслан і Людмила»

Що за розкіш — ці казки!

О. Пушкін



«Казка про мертву царівну і сімох богатирів»

1833 рік

жанр: казка

тема: перемога справжньої краси над заздрощами та підступністю

ідея: не слід бути жадібним, гордовитим, чванливим, злим, не можна чинити зло, бо за нього рано чи пізно доведеться відповідати

Основна думка: обидві цариці у казці гарні, вродливі. Це зовнішня краса. Її можна побачити. Вона милує наше око. Але є ще інша краса — внутрішня. Її, на відміну від зовнішньої, відразу розгледіти неможливо. Потрібен час. Щаслива та людина, у якої зовнішня краса поєднана з красою внутрішньою.

План «Казки про мертву царівну і сімох богатирів»



Характеристика жіночих образів «Казки про мертву царівну і сімох богатирів»

Цариця

- ◆ заздрісна
- ◆ гордовита
- ◆ вередлива
- ◆ жорстока
- ◆ підступна
- ◆ пихата
- ◆ самозакохана
- ◆ лінива



Царівна

- ◆ вродлива
- ◆ скромна
- ◆ чуйна
- ◆ лагідна
- ◆ чесна
- ◆ віддана
- ◆ непримхлива
- ◆ працювита



Ганс Крістіан АНДЕРСЕН (1805–1875)



Вплив на хлопчика

Батько: завжди майстрував цікаві іграшки. Прищепив любов до книг: вечорами читав вголос Біблію, історичні романи, новели та оповідання.

Матір: розповідала чимало народних переказів і пісень.

Дід: вважається, що саме від нього Ганс успадкував мрійливість.



надмірна опіка у
ранньому дитинстві

Став доволі замкнутим хлопчиком, зазвичай сидів у кутку і займавля своєю улюбленою грою — ляльковим театром.



у ранній біографії він писав, що в дитинстві дружив із принцем Фрітсом (королем Фредеріком VII), що, згідно з фантазією Андерсена, тривало і в дорослому віці, до самої смерті Фрітса.



Розповіді батька Ганса Крістіана про те, що він нібито є родичем кроля

сусідські діти
знущались та сміялись над Гансом



Сімейні труднощі

Батько

Щоб урятувати сім'ю від злиднів, бідний швець пішов у солдати. У битвах тримвся стійко і прямо, після війни повернувся геть хворим і невдовзі (у 1816 р.) помер, залишивши дружину з малолітнім сином і дочкою



Матір

Шукала шляхів прогодувати дітей та себе. Вона, по смерті чоловіка, стала працювати прачкою, а потім ще й вдруге вийшла заміж



Малій Ганс

Заробляє собі на прожиття. У 12 років Андерсена віддали в підмайстри на суконну фабрику, а потім на тютюнову.



Початкова освіта

Вдова рукавичника

Після першої прочуханки Ганс Крістіан забрав свій буквар і гордо пішов

ТЕАТР

З Копенгагена до Оденсе приїхала театральна група. Для вистави був потрібний статист і Ганс Крістіан отримав безсловесну роль кучера. З цього моменту хлопчик вирішив, що театр — його покликання, він марив ним.

Школа для бідняків

Там викладали тільки Закон Божий, письмо і арифметику. Андерсен не любив учитися: уроків майже не готував, учитель часто бив його по пальцях, які аж розпухали. Натомість із великим задоволенням він розповідав друзям вигадані історії, героєм яких був сам. Звичайно ж, цим історіям ніхто не вірив. Відтак Ганс доволі пізно навчився читати і писати — лише до 10 років.

Благодійна школа

Туди брали і єврейських дітей, фізичні покарання не практикувалися і нею керував християнин Феддер Карстенс.

Копенгаген (1819 р.)

вивчав літературу, данську, німецьку і латинську мови, відвідував уроки у балетній школі

Прийшов додому до відомої співачки, і хвилюючись та заливаючись сльозами, просив влаштувати його в театр. Вона обіцяла все влаштувати настирливому дивному довготелесому підлітку, але, звісно, не виконала своєї обіцянки. Набагато пізніше вона скаже Андерсену, що просто сприйняла його за божевільного.

Завдяки його проханням, а також із жалю, незважаючи на непривабливу зовнішність, прийняли до Королівського театру, де він грав другорядні ролі

З часом його все менше й менше залучали до вистав, почалася вікова ломка голосу і його звільнили.

Після того, як один зі столичних акторів сказав, що з Андерсена актора не вийде, з мріїю про сцену йому довелося розлучитися.

Інші колеги з театру говорили, що вважають Андерсена поетом. Сприйнявши цю пропозицію близько до серця, він починає писати

АКТОР

Ганс Крістіан запропонував театру поставити виставу за його п'єсою. Йому відмовили «з огляду на повну відсутність досвіду в автора».

Книгу надрукували, але ніхто її не купував, тож її довелося використати як обгортку.

ПОЕТ

Ганс Крістіан вирішив написати п'єсу в п'яти актах «Сонце ельфів» і написав листа королю, аби той фінансував її видання. До цієї книги входили й вірші. Також він дав анонс у газеті.

Слагельсе (1822 р.)

Скрутне фінансове становище

Король Данії, Фредерік VI, дозволив йому вчитися в школі містечка Слагельсе.

У 17 років став другокласником, але до кінця життя так і писав із помилками. Бідував.

Фінансова відлига

За публікацію в газеті «Арфа» першого акту «Розбійників у Віссенберге», він отримав свій перший літературний гонорар.

Його творчі потуги привернули увагу директора столичного театру Й. Колліна, який і допоміг отримати стипендію і навчання в школі-гімназії Гельсінгра.

Це означало, що більше не потрібно було думати про шматок хліба, про те, як прожити далі.

У 1826—1827 рр. були опубліковані перші вірші Андерсена («Вечір», «Вмираюче дитя»), які отримали позитивний відгук критиків, а автор почав мріяти про вступ ще до столичного університету.

1872 року Андерсен вперше пережив напад хвороби, від якої йому вже не судилося вилікуватися.

Улітку 1872 року Андерсен упав з ліжка й дуже забився. Він так і не одужав після цієї травми.



Прожив до 4 серпня 1875 року. Помер у будинку свого друга банкіра Моріца Мельхіора.

День похорону Ганса Крістіана Андерсена був оголошений національним днем жалоби в Данії, а на відспівування письменника була причетна королівська сім'я.



«Дикі лебеді»

Дійові особи



Розвиток подій

Батько-король одружується зі злою королевою. Щасливе дитинство завершується.

Зла королева намовляє на 11-х синів короля та виганяє їх з королівства перетворивши на лебедів.

Мачуха обмащує Елізу горіховим соком; король не признає своєї доньки, засмучена Еліза відправляється з дому геть на пошуки братів.

Еліза знаходить братів, а разом вони вирішують полетіти до іншої країни.

Дорогою лебеді зупинились біля скелі, перетворившись на людей. Еліза шукає шляхів до зняття чар.

Еліза змушена йти на цвинтар за кропивою. Тим часом її помічає архієпископ.

Король одружується з Елізою. Еліза продовжує прясти панцирі та мовчати.

Король країни проїздить повз та помічає прекрасну німу Елізу. Він її викрадає до свого королівства.

Уві сні дівчина розмовляє з феєю та знаходить відповідь на своє запитання. Вона починає прясти кропив'яні панцирі для братів та зберігає тишу.

Еліза вдруге йде на цвинтар за кропивою, помічена архієпископом та королем, які вважають, що вона відьма.

Присуджено спалити Елізу на вогнищі, але план не реалізовано. Прилітають лебеді-брати.

Елізі вдається допрясти останній панцир, хоч і не до кінця і вона може захищатись. Її виправдано, а лебеді стали знову людьми.

І всі дзвони дзвонили, і пташки зібралися великими зграями, і до королівського палацу рушив такий весільний похід, якого ще не бачив ніхто на світі.

Хвилі невтомно котяться одна за одною, — подумала Еліза, — і вирівнюють найтвердіші речі. Я теж буду невтомною

виривала

приваблива

побачивши, яка вона прекрасна, королева розгнівалась і зненавиділа її

терпляча

усю ніч працювала Еліза, бо не хотіла відпочивати, поки не врятує любих братів

ЕЛІЗА

хоробра

навіть по дорозі до своєї смерті вона не хотіла кинути роботу

любляча

одне слово коштувало б життя братам, але в очах Елізи світілася щира любов до доброго короля, який усе робив, щоб розвеселити її

невинна

Еліза була доброю і невинною, і тому злі чари не мали над нею сили.

Еліза сама не знала, куди йде, але вона дуже сумувала за своїми братами

«Снігова королева»

Жінка біла така прекрасна та ніжна, але з книги, з сліпучої, іскристої криги. І все-таки жива!

Очі блищали, як дві ясні зірки, але не було в них ні спокою, ні тепла.

Шуба й шапка на ній були з снігу — це була жінка висока, струнка, сліпучо-біла.

Поцілунки Снігової Королеви зробили його нечутливим до холоду, а його ж серце було крижиною.



«Снігова королева» Владислав Єрко

«Непохитний олов'яний солдатик»



Гном	Хлопчики	Водяний пацюк	Риба
<p>Годинник пробив дванадцять — і раптом тррах! — з табакерки зістрибнула покришка. Але там був зовсім не тютюн, ні, а маленький чорний гном, — це був такий фокус.</p> <p>— Олов'яний солдатикуну! — промовив гном. — Не дивись на те, що тебе не стосується! Але олов'яний солдатик удав, ніби нічого й не чує.</p> <p>— Ну, добре ж, почекай до ранку! — сказав гном.</p>	<p>Вони зробили з газети човника, посадили посередині солдатика, і він поплив униз рівчаком. Обидва бігли поряд і плескали і долоні.</p>	<p>Раптом з'явився великий водяний пацюк, що жив під містком.</p> <p>— А паспорт у тебе є? — спитав він. — Покажи паспорт!</p> <p>Але олов'яний солдатик мовчав і тільки міцніше стискав рушницю. Човен понесло далі, а пацюк побіг за ним. Брр-р... як клацав він зубами і кидався трісками та соломою!</p> <p>— Тримайте його! Держіть його! Він не заплатив мита! Він не показав паспорта!</p>	<p>І от папір розірвався надвое, і олов'яний солдатик пішов на дно. Але в цю мить його проковтнула велика риба.</p> <p>Ох, як темно було в риб'ячому животі! Там було ще темніше, ніж під містком у рівчаку, і до того ж дуже тісно. Але олов'яний солдатик лишався непохитним і рівно лежав із рушницею в руках.</p>

Хлопчик

Раптом один з хлопчиків схопив солдатика і ні з того ні з сього кинув його просто в палаючу піч; певне, це його підмовив гном з табакерки.

«Соловей»



Порівняльна характеристика живого солов'я та штучного

Я ніколи не уявляв його собі таким! Який у нього простий вигляд! Може, він позбувся своїх барв, тільки-но побачив перед собою стілький знатних людей?

Штучний соловей, дуже схожий на живого, але весь обсипаний діамантами, рубінами та сапфірами.

Вони мусли співати разом, але добре не виходило, бо справжній соловей співав, як сам хотів.

штучний — як заведена шарманка

Справжнього солов'я оголосили вигнанням за межі держави.

Штучному солов'ю відвели місце на шовковій подушці коло самого ліжка імператора.

— Тому, що бачите, панове, і головне, ваша імператорська величність, ми не можемо передбачити, що саме заспіває справжній соловей.

в штучного все заздалегідь відомо

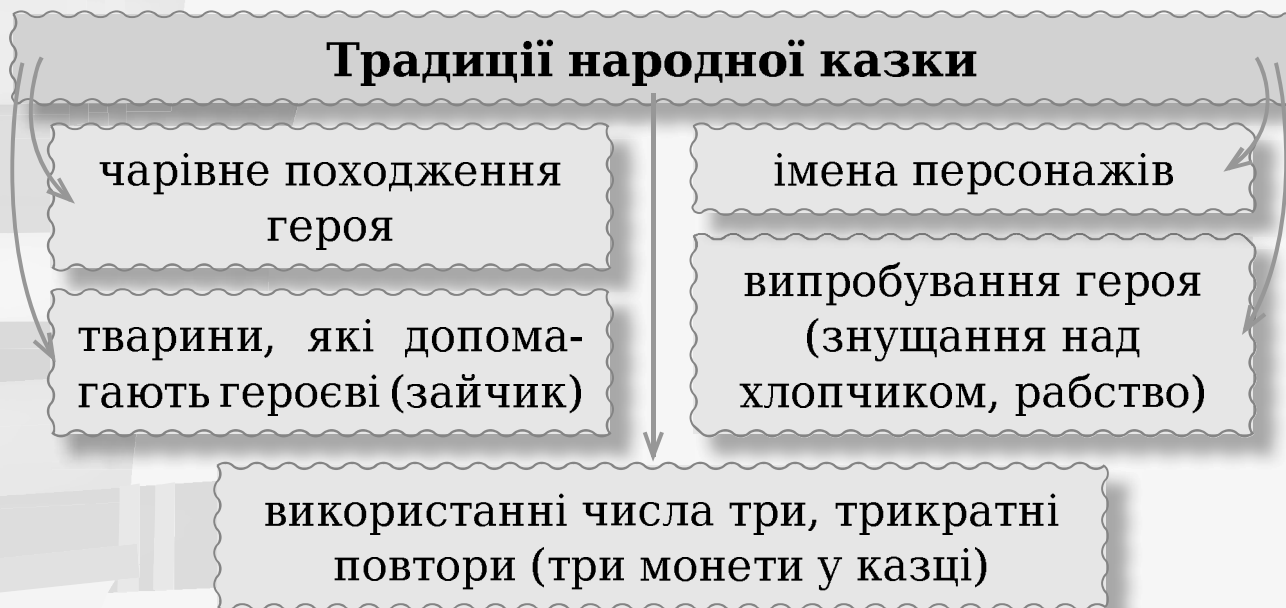
Можна навіть пояснити, чому він співає, можна розібрати його і показати всю будову всередині — плід людського розуму побачити, як розташовані валики, як вони працюють і як діють один за одним.

Я не можу жити в палаці і тут звити гніздо, але дозволь мені прилітати, коли я сам хочу.

Тільки раз на рік дозволили заводити пташку, та й це було надто багато.

Оскар Вайльд (1854—1900) «ХЛОПЧИК-ЗІРКА»

Традиції народної казки у творі Оскара Вайльда



Риси характеру Хлопчика-Зірки до перетворення



Риси характеру Хлопчика-Зірки після перетворення



усправлення духовної
краси

чини так, як хочеш,
щоб чинили з тобою

Головна думка казки «Хлопчик-Зірка»

«роби добро і тобі
добро повернеться»

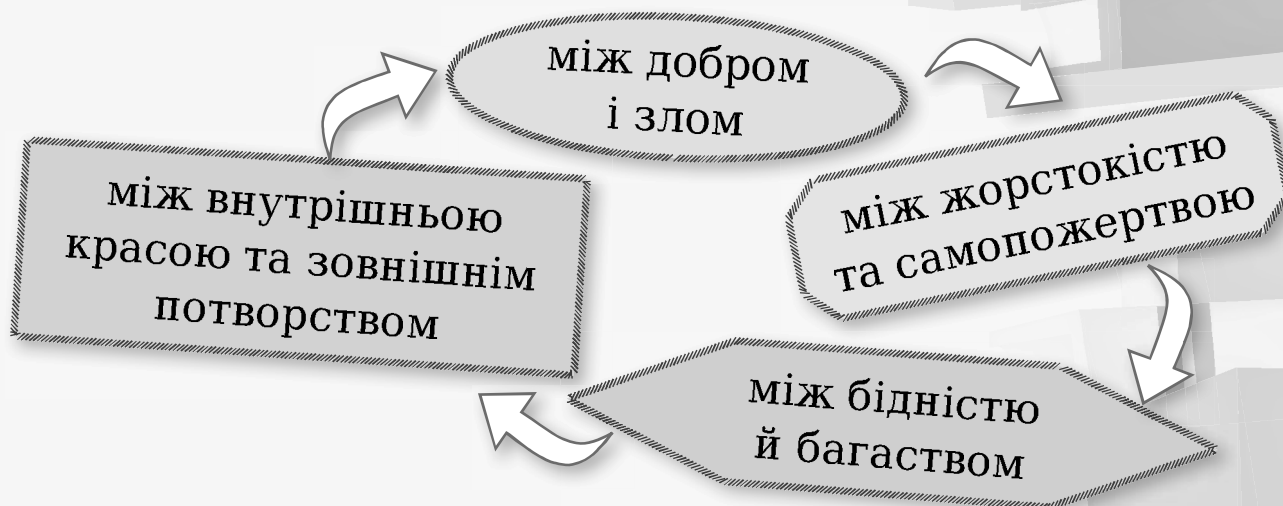
усправлення любові
та поваги до батьків

«немає чужих дітей»

Будова казки «Хлопчик-Зірка»

Експозиція	лісоруби знаходять хлопчика; вродливий, але злий Хлопчик-Зірка у родині доброго лісоруба
Зав'язка	хлопчик-Зірка поводить себе зухвало і проганяє мати-жебрачку
Розвиток подій	хлопчик-Зірка перетворюється на пот- вору та вирушає на пошуки матері
Кульмінація	хлопчик-Зірка зустрічається з батьками та отримує їх прощення
Розв'язка	хлопчик-Зірка стає милосердним і добрим правителем

Конфлікт у казці «Хлопчик-Зірка»



Хороші вчинки героїв казки «Хлопчик-Зірка»

хороші вчинки

Лісоруби рятують Хлопчика-Зірку, один з них приймає його до себе.

Хлопчик-Зірка допомагає зайченяті.

Зайчєня допомагає головному герою у пошуках монет.

Хлопчик-Зірка стає гарним правителем, допомагає нужденним.

Хлопчик-Зірка жертвує собою та віддає монету жебраку.

Погані вчинки героїв казки «Хлопчик-Зірка»

погані вчинки

Хлопчик-Зірка жорстоко ставиться до своєї родини та інших людей.

Головний герой зрікається своєї матері.

Хлопчик-Зірка завдає шкоди природі та оточуючому середовищу.

Чаклун жорстоко карає Хлопчика-Зірку за невиконання завдань.

Хлопчика продають у рабство до чаклуна через його зовнішність.

Усі знущаються над хлопчиком через його потворність.

Хлопчик-Зірка знущається над іншими дітьми.

Джон Кітс (1795—1821)

Народився в сім'ї конюха. Був найстаршим із чотирьох дітей Томаса та Френсіс Дженнінгс Кітсів

В дитинстві Кітс відвідував дамську школу.



Втратив батьків на 15-му році життя.

Більшість членів сім'ї Кітсів стали жертвами «родинної хвороби» — туберкульозу.

Перший вірш Кітса «Імітація Спенсера» був написаний у 19 років (1814).

Вірш «Про Коника та Цвіркуна»

Характеристика Коника

«НЕВТОМНИЙ
ГОЛОСОК»

«СТОМИТЬСЯ
СТИХАЄ НА ЧАСОК»

«ПОЙМАЄ ГОРИ
Й ДОЛИ»

«ОБНИЗУЄ ПОКОСИ
Й ЧАСТОКОЛИ»

«НА СТЕРНЯХ ДОВГИЙ
ВЕДЕ ТАНОК»

«У ХАТІ ЗАВОДИТЬ ПІСНЮ»

«РОЗВАЖАЄ ЛЮДЕЙ
ЗИМОЮ»

Характеристика Цвіркуна

НЕ ДАЄ ПОЕЗІЇ ЗЕМЛІ
ОНІМІТИ

НАГАДУЄ ВСІМ, ХТО
ЗАДРІМНЕ, СПІВ КОНИКА



Йоганн Вольфганг Ґете (1749—1832)

«Нічна пісня подорожнього»

Природа і людина

природа

природа гармонійна
і органічна

природі притаманні
людські почуття і стани

людина у природі

життя у гармонії
з природою дає
людині духовну
розраду

Генріх Ґейне (1797—1856)

«Задзвени із глибини...»

Епітети	Метафори
тихої печалі	пісенько линь
мила пісенько	зadzвени із глибини
сад зелений	знайди дім
	привітай троянду

Роль метафори у вірші

«Задзвени із глибини...»

створює настрій

оживляє вірш

робить пісню активним учасником подій

Ернест Сетон-Томпсон (1860—1946)

«Лобо»

ідея: оспівування мужності, мудрості та вірності дикої тварини

тема: життя величезного вовка надзвичайної сили і розуму

жанр: оповідання

ТЕМА

те, про що йдеться в художньому творі

ІДЕЯ

основна думка художнього твору

нерозгалужена й чітка
будова

стрімкий розвиток
сюжету

ОСНОВНІ ОЗНАКИ ОПОВІДАННЯ

стислі описи

велика роль художніх
деталей

ОПОВІДАННЯ

невеликий за обсягом прозовий твір, у якому зображується одна подія чи епізод із життя одного або декількох образів-персонажів

Композиція оповідання «Лобо»

Перша частина	<i>Історія зграї Лобо.</i>
Друга частина	<i>Спроби оповідача вполювати Лобо.</i>
Третя частина	<i>Лобо упіймали. Вовк не зміг пережити полону.</i>

Характеристика Лобо

мудрий

розумний

спритний

відповідальний

дужий

люблячий

Лобо:

розумний
і хитрий



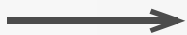
«Старий Лобо — справжній велетень — був надзвичайно дужим і хитрим звіром».

дивує,
перемагає,
підкорює



«Як і вівчарі, старий вовкулака достоту знав, що моральна сила отари — цапи. Він проскочив по спинах овець до їхніх бородатих ватажків і миттю загриз їх. Перелякані на смерть вівці кинулися врозтіч».

його
здібності
вважають
людей



«Тут-таки я переконався, що він не ковтнув жодної принади, а ніс усе в пащі. Поскладав їх на купу і обгидив, висловивши таким чином своє зухвале презирство до моїх хитрощів. Після цього він подався геть, ведучи за собою свою зграю, про яку так дбайливо піклувався».

вожак

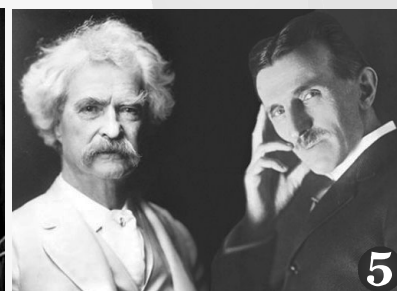
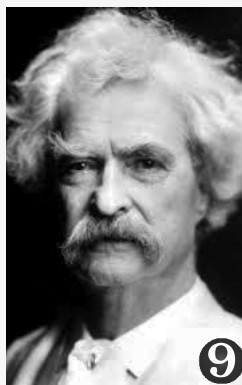
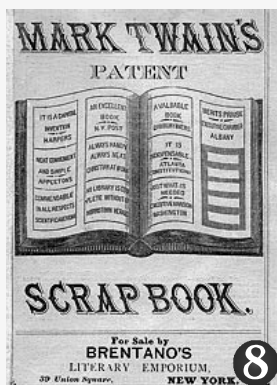


«Був ватажком зграї сірих вовків, що спустошували долину Курумпо впродовж багатьох років».

Марк Твен (1835—1910)

«Пригоди Тома Сойєра»

Кроссенс «Біографія Марка Твена»



1. Громадянство (американський письменник).
2. Псевдонім (Марк Твен / достатня глибина для безпечного плавання).
3. Працював лоцманом до початку кар'єри письменника.
4. Містечко, у якому жив письменник.
5. Том Сойєр і Гекльберрі Фінн — головні герої уславленої повісті Марка Твена.
6. Історичний роман письменника «Янки при дворі короля Артура».
7. Дружба з Ніколою Теслою.
8. Патент на альбом для скрапбукінгу.

Повість Марка Твена «Пригоди Тома Соєра»

ПОВІСТЬ

невеликий за обсягом прозовий твір, у якому розповідається про декілька подій із життя одного-двох образів-персонажів

однолінійний сюжет

головні і другорядні образи-персонажі

ОСНОВНІ ОЗНАКИ

події тривають недовго

за обсягом більший від оповідання

СЮЖЕТ

послідовність подій у художньому творі

Складові сюжету художнього твору

Експозиція	знайомство з образами-персонажами, часом і місцем подій
Зав'язка	першопричина розгортання подій
Розвиток подій	подальше розгортання подій
Кульмінація	найбільш напружений момент у розвитку дії
Розв'язка	події, що завершують твір, розв'язують основні питання

Світ дітей та дорослих у повісті Марка Твена «Пригоди Тома Соєра»

ДІТИ

щирі
непосидючі
вірні
неслухняні
постійно шукають пригоди

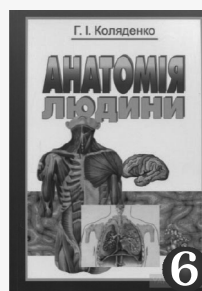
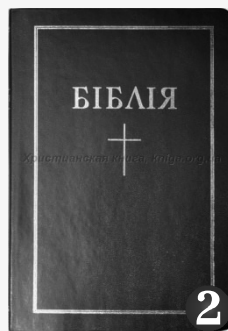
СПІЛЬНЕ

доброта
чесність
порядність

ДОРΟΣЛІ

стримані
фальшиві
нудні
прагматичні
потайні
обмежені правилами

Хронологія подій у повісті Марка Твена «Пригоди Тома Соєра»



1. Фарбування паркану.
2. Нагорода у недільній школі.
3. Покарання за розмову в школі.
Знайомство з Беккі Тетчер.
4. Том і Гек на цвинтарі.
5. Пригоди на острові.
6. Провина Беккі у школі
(заборонена знахідка вчителя).
7. Том у суді.
8. Небезпечні печери.
9. Смерть індіанця Джо.
10. Багатство друзів.

Порівняльна характеристика Тома Соєра та Гекльберрі Фінна

СПІЛЬНЕ	ГЕКЛЬБЕРРІ ФІНН	ТОМ СОЙЕР
◆ сироти	◆ серйозний	◆ романтик
◆ бешкетники	◆ не навчається	◆ навчається в недільній школі
◆ фантазери	◆ не робить те, чого не хоче	◆ вміє знаходити компроміс
◆ люблять небезпечні пригоди	◆ знаходить вихід з будь-якої ситуації	◆ має родину (живе разом з тіткою Поллі)
◆ цінують вільне життя	◆ змушений виживати сам	◆ живе разом із тіткою Поллі
◆ справедливі	◆ самостійний	◆ не здатен передбачати наслідки свого бешкетування
◆ винахідливі	◆ неохайний	
◆ цінують дружбу	◆ грубий	
◆ не визнають обмежень	◆ неблагонадійний	
◆ самовпевнені		
◆ мають шкідливі звички		

Ставлення автора до головних героїв

Том Соєр

Том Соєр — заповзятий, грайливий хлопчисько, справжній хвалько, обожає красуватися перед іншими хлопцями.

Том уособлює безтурботність і чудовий світ дитинства.

Незважаючи на непосидючий характер, Том дуже багато читає, перевагу віддає пригодницькій літературі.

Гекльберрі Фінн

Фінн виглядає невихованим, немитим і завжди голодним, але з самим добрим серцем серед усіх.

Він користувався необмеженою свободою і був єдиною по-справжньому незалежною людиною і, як наслідок, безтурботно щасливим.

Елеанор Портер (1868—1920) «ПОЛЛІАННА»

Характеристика Поліанни



«Гра в радість» за правилами Полліанни



погана погода



можна одягнути яскраві
гумові чоботи і бігати по
калюжам



запізнився на автобус



познайомитись
і поспілкуватись
з кимось на зупинці



розбив окуляри



намалювати розмиту
картину

Особливості роману

1. Великий обсяг

2. Різноманіття сюжетних ліній,
життєвих історій, характерів.



3. Тривалість подій у часі



Схема сюжету роману «Полліанна»

Розвиток дії



Кульмінація



Зав'язка



Експозиція



Розв'язка

СИЛА ТВОРЧОЇ УЯВИ

Льюїс Керролл (1832—1898)

«Аліса в Країні Див»

ЛЬЮЇС КЕРРОЛЛ
(псевдонім)

**ЧАРЛЬЗ ЛУТВІДЖ
ДОДЖСОН**
(справжнє ім'я)

**“У ВСЬОМУ Є СВОЯ МОРАЛЬ, ТРЕБА
ТІЛЬКИ ВМІТИ ЇЇ ЗНАЙТИ!”**





різновид художньої літератури,
у якому зображуються вигадані, незвичайні,
неправдоподібні події та образи

Характерні риси фантастики



«фантастичний» словник

Абракадабра

будь-яке незрозуміле слово або набір слів, позбавлених значення

Абсурд

те, що суперечить здоровому глузду; незвичайний, дивний випадок або явище, позбавлене сенсу

Каламбур

літературний прийом, використання в одному тексті різних значень одного слова або різних слів (словосполучень), схожих за звучанням

Нісенітниця

щось безглузде, нерозумне, без усякого змісту; дурниця

Чарівні дрібнички

пляшечка
з написом
«Випий мене»



кишеньковий
годинник

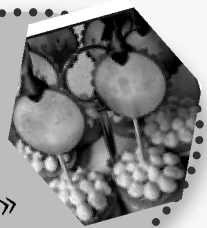


капелюх



«Чарівні
дрібнички»

Тістечко
з написом
«З'їж мене»



Золотий
ключик



Порожня
баночка
з написом
«Помаранчеве
варення»



Мешканці Країни Див



Чарівні дрібнички



Марина Цвєтаєва (1892—1941)

«Книги в червоній палітурці»

я

Незавершені речення, оклики, запитання, вставні конструкції, позначені дужками.

героїня твору

«Чому ж серед червоних книг
Заснути знов не маю волі?»

хвилювання героїні

Узагальнений образ, почуття, настрої, думки, які близькі й іншим людям. Втілення рис багатьох людей, що люблять читати і «фантазувати», мріяти.

психологічна кульмінація

Прообраз письменниці
Любить музику й художню літературу, сумує за своєю матір'ю, рідним домом, де їй було тепло й затишно.

запитання, яке залишається без відповіді

Письменник, який навчив дітей сміятися, радіти життю, бути собою. Це свідчить про те, що вічні цінності літератури героїня вірша бере в подальше життя.

персонажі Марка Твена

Гама почуттів — і любов до читання, і туга за дитинством та рідною домівкою, і глибока печаль від неможливості повернення в минуле.

СЛОВНИКОВА РОБОТА

Едвард Гріг (Норвегія); Роберт Шуман (Німеччина); Цезар Кюї (Росія)	Композиторів об'єднує те, що в їхніх творах знаходили втілення народні образи, казкові сюжети, природа рідного краю. Їхня музика сповнена світла і радості, у ній немає тривоги й напруження. Марині Цветаєвій дуже подобалася мелодія Е. Гріга «Ранковий настрій».
Принц і злидар — герої повісті Марка Твена «Принц і злидар»	Схожі один на одного англійський принц Едуард Тюдор і маленький жебрак Том Кенті, які за велінням долі помінялися своїми ролями; потрапивши в незвичне середовище, кожен із них відкрив для себе важливі істини.
Палітурка	Обкладинка, оправа для листків книги, зошита із картону, матерії, шкіри тощо.
Діоген	Давньогрецький філософ, який свідомо відмовився від будь-яких побутових зручностей.
	Знічев'я — раптом, несподівано. Никає — бродить. Раювання — блаженство. Смуга — заколот, заворушення.




РОАЛЬД ДАЛ «ЧАРЛІ ТА ШОКОЛАДНА ФАБРИКА»

РОАЛЬД ДАЛ — АВТОР ЗАХОПЛЮЮЧИХ ДИТЯЧИХ КНИЖОК




Роальд Даль народився в Англії і з дитинства говорив англійською мовою, проте вдома з батьками спілкувався на норвезькій мові (батьки — вихідці з Норвегії). У 9 років Роальд вступив в пансіон для хлопчиків св. Петра. Навчатися тут було непросто. Однак справжній кошмар почався в Школі Рептон, куди Роальд перевівся в 13 років. Тут було ще більше правил і ще більше покарань. Старшокласникам було дозволено бити молодших школярів, молодші були рабами старших...






У місті, де знаходилася школа, виробляли шоколад. Представники компанії часто приносили учням цукерки для оцінки, і саме спогади про шоколад привели автора до створення відомої книги «Чарлі і шоколадна фабрика» (1961).






Даль був фотографом, тому в якості співробітника нафтової компанії поїхав до озера Танганьїка; під час війни був військовим льотчиком, зазнав аварії, пережив тимчасову сліпоту, збив кілька бомбардувальників, був демобілізований, став помічником військового аташе в США, а потім письменником.




Даля запрошували на звані обіди, він бував в елітних колах, де зав'язав дружбу з Яном Флемінгом (автор романів про Дж. Бонда), побився на кулаках з Ернестом Гемінгуєм і навіть мав честь пограти в покер з Гарі Труменом (33-й президент США, 1945—1953).



Роальд обожнював жити за містом, любив природу, рослини, тварин. Він вирощував троянди і овочі (особливо любив вирощувати цибулю). У домашньому господарстві мав курей, кроликів, птахів, собак, але не було котів — їх письменник не любив.




Перша його книга «Переходжу на прийом» написана про власний досвід військового льотчика. Вона неймовірно відверта.



У 21 рік Дालю на його прохання вирвали всі зуби. Він вважав за краще ходити зі ставними, тому що за ними потрібно менше доглядати.



Книги Даль писав у невеликому будиночку, який називається своєю «хатиною» або «гніздечком». У його кабінеті до цього часу зберігається безліч речей, які Даль любив: куля, згорнута з цукеркових обгортки, зігнуте крісло, лінійовані американські жовті блокноти. У кабінеті не було письмового столу — Даль писав олівцем, поклавши блокнот на коліна.



Роальд Даль помер у віці 74 років в Оксфорді (Англія) і був похований з улюбленими речами — більярдними киями, пляшкою бургунського вина, шоколадними цукерками олівцями, якими він любив писати. Дев'ять його книг увійшли в список 200 кращих книг, укладених BBC в 2003 році.

Август Глуп



безпорадний

розпечений

ненажерливий



Першим знайшов золотий кваток, першим і вибув із загадкового змагання Віллі Вонки, оскільки звалився у шоколадну річку



жадібний

товстий

Перший шасливчик, який потрапив до шоколадної фабрики



Кругозір Августа настільки вузький, що обмежується тільки помислами про їжу, він не може навіть хоч трохи передбачити наслідки своїх вчинків. Крім того, цей хлопчик дуже безпорадний: він у всьому залежить від своїх батьків, не може без мами й кроку ступити

Віолетта Бореґард



нахабна

не дуже розумна

самовпевнена

активна



Віолетта — сильна й амбітна спортсменка, що збрала всі призи, які тільки можливо. Звичайно, все це обумовлено не її власними бажаннями...



Стала чемпіонкою з жування жуйок. Її власний рекорд у жуванні однієї жуйки — три місяці підряд. Віолетті подобається чіпляти жуйки на стільці, кнопки ліфтів тощо. Вона впевнена, що перемаже всіх. В цьому її підтримує і наставляє мама.



Для матері Віолетти дуже важливо пишатися своєю дочкою. Вона не готова приймати її такою, яка вона є.

Майк Тіві

Дивний хлопчик, який має певні знання. Він дуже любить дитися телевизор та грати у комп'ютерні ігри, замість того, аби жити цікавим та різноманітним життям.



освічений

злий

агресивний

неввічливий

Майк має широкий кругозір, здатний вирішувати складні математичні завдання. Майк регулярно ставав свідком сцен насильства, а інколи — жертвою. Тому Майк зганяє агресію, яка накопичилася в нього, на всьому, що тільки може знайти. Крім того, йому властива — інтелектуальна зарозумілість. Можливо, він у глибині душі сподівається, що в майбутньому зможе захистити себе своїм інтелектом.

Верука Солт

Батьки виконують всі примхи дочки, тому що не вміють висловлювати свої емоції та не розуміють, як це важливо. Мати Веруки — нещасна жінка, яка страждає, і від примх точки і від байдужості чоловіка. А все через відсутність найголовнішого, чого потребує будь-яка дитина, — любові.



Верука — маленька, обділена любов'ю дівчинка, вона нещасна та самотня, хоча на перший погляд це не дуже помітно. Батьки відкуповуються від дочки дорогими подарунками, оскільки є заможними лбдьми, живуть у достатку та можуть це собі дозволити.

Має багатого батька, який робить для своєї дочки все, що та забажає. Щоб виконати забаганку Веруки й знайти золотий квиток, він купив мільйон шоколадок.

заздрісна

самотня

нахабна

вередлива

Чарлі Бакет



Єдиний позитивний персонаж серед володарів щасливих золотих квитків. Родина хлопчика дуже бідна, проте дружна та добра.

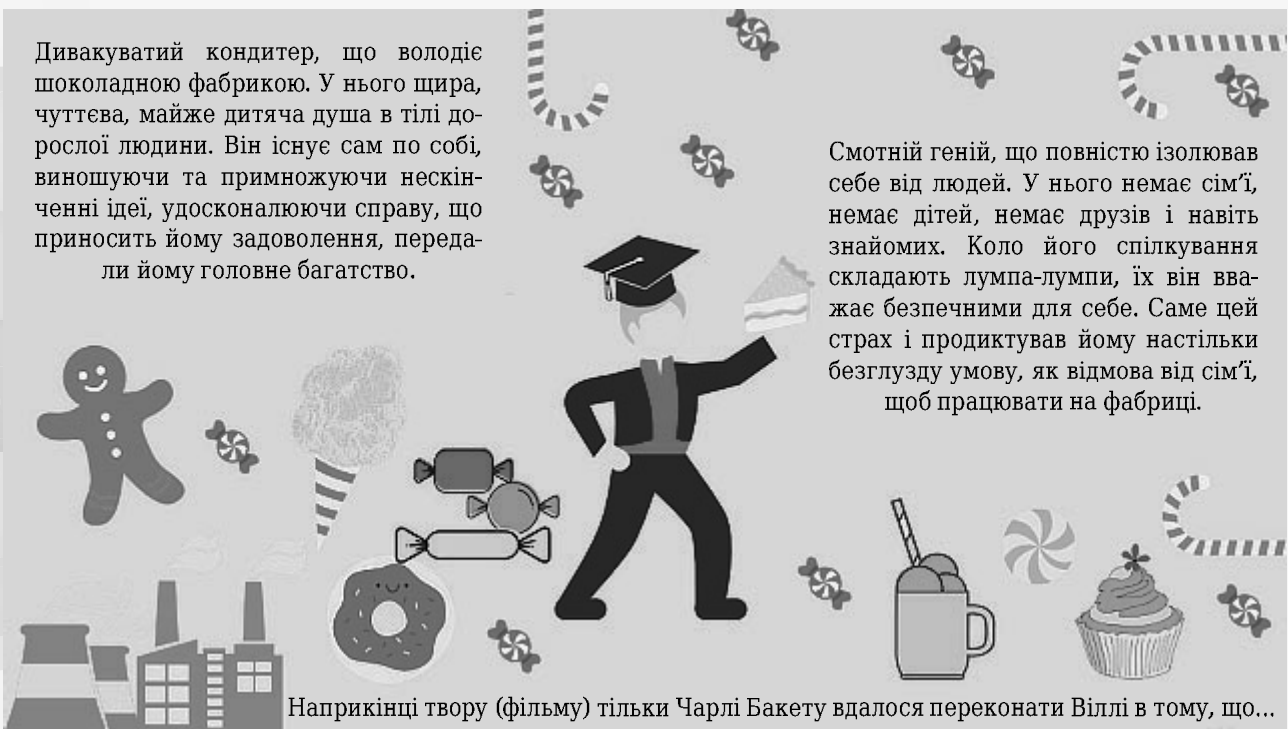
Чарлі не володіє ні розумом Майка, ані амбітністю Віолетти, ані чарівністю Веруки. Весь його образ як ніби говорить про примирення. Про те, що він ні на що не сподівається та буде стійко приймати всі удари долі, можливо навіть, отримуючи якесь приховане задоволення.

Він дуже невибагливий і готовий жертвувати собою завжди та при будь-яких обставинах. Попри убогість, позбавлення, Чарлі зростав у любові. Його батьки приймали його беззастережно, безумовно, раділи кожному його прояву, цікавилися і його внутрішнім світом. Вони щиро й безоглядно любили свого сина і тим самим передали йому головне багатство.

Містер Вонка

Дивакуватий кондитер, що володіє шоколадною фабрикою. У нього щира, чуттєва, майже дитяча душа в тілі дорослої людини. Він існує сам по собі, виношуючи та примножуючи нескінченні ідеї, удосконалюючи справу, що приносить йому задоволення, передали йому головне багатство.

Сморий геній, що повністю ізолював себе від людей. У нього немає сім'ї, немає дітей, немає друзів і навіть знайомих. Коло його спілкування складають лумпа-лумпи, їх він вважає безпечними для себе. Саме цей страх і продиктував йому настільки безглузду умову, як відмова від сім'ї, щоб працювати на фабриці.



Наприкінці твору (фільму) тільки Чарлі Бакету вдалося переконати Віллі в тому, що...

Вірю — не вірю



УПІЗНАЙ ПЕРСОНАЖА

1. «Вона годинами лежала на підлозі, хвицала ногами й страшенно лементувала».

?

6. «Усі старенькі мали за дев'яносто років. Були вони зморщені, мов сухі сливи, у худі, мов кістяки».

2. «Але він виробляє не тільки шоколадні цукерки. Де там! Він має про запас деякі просто фантастичні винаходи...»

?

- А. Дідусь та Бабуся Чарлі
- Б. Чарлі Бакет
- В. Майк Тіві
- Г. Верука Солт
- Д. Віолетта Борегард
- Е. Віллі Вонка

?

5. «Дев'ятирічний хлопець сидів перед величезним телевизором, не зводячи очей з екрану, й дивився фільм, у якому одна згряя бантитів розстрілювала з автоматів іншу».

3. «А знаменитість стояла у кріслі у вітальні, шалено махаючи рукою з Золотим квитком, наче зупиняла таксі. Щось усім говорила дуже швидко і дуже голосно, та нелегко було її зрозуміти її слова, бо водночас вона так само шалено жувала жуйку».

4. «Він міг би відчути запах шоколаду єдиний раз на рік, на свій день народження. Уся родина заощаджувала для цього гроші, і коли наставав знаменний день, з самісінького ранку дарували нвеличку шоколадну плиточку».

Пауль Маар (нар. 1937)

«Машина для здійснення бажань,
або Суботик повертається в суботу»

Яскравість художнього світу твору



образи дітей
на дорослих

радість і довіра

казковий світ
Суботика

щасливі
дитячі роки

відсутні безглузді
обмеження

Оптимістичний образ Суботика

◆ веселий, добрий та пустотливий персонаж

◆ вчинки Суботика дивні, як і він сам



◆ має енергійний характер і здатний зробити такими всіх людей, з якими зустрічається

◆ здатний реалізовувати бажання за допомогою синіх цяточок на обличчі

Реальне і фантастичне у творі

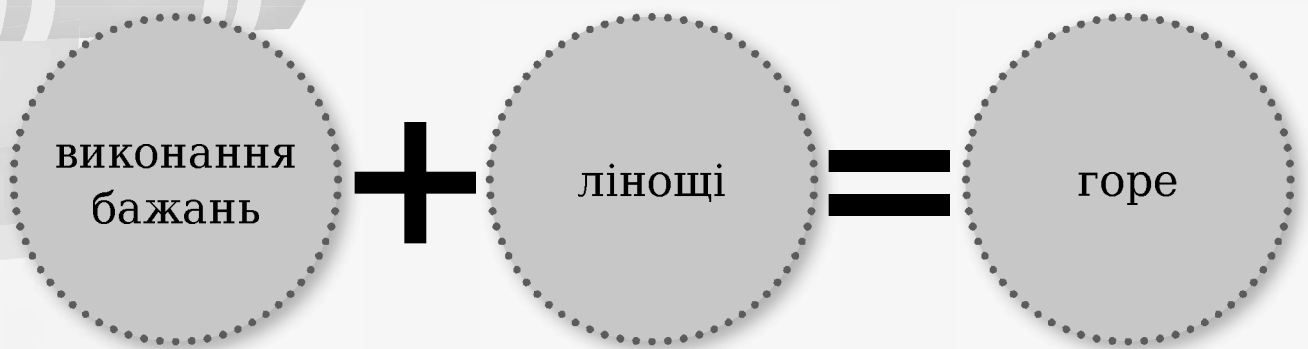
Реальне

- ◆ сучасне суспільство;
- ◆ побут і робота;
- ◆ стосунки між людьми

Фантастичне

- ◆ фантастична істота та фантастичний предмет;
- ◆ перенесення героїв і предметів у просторі й часі

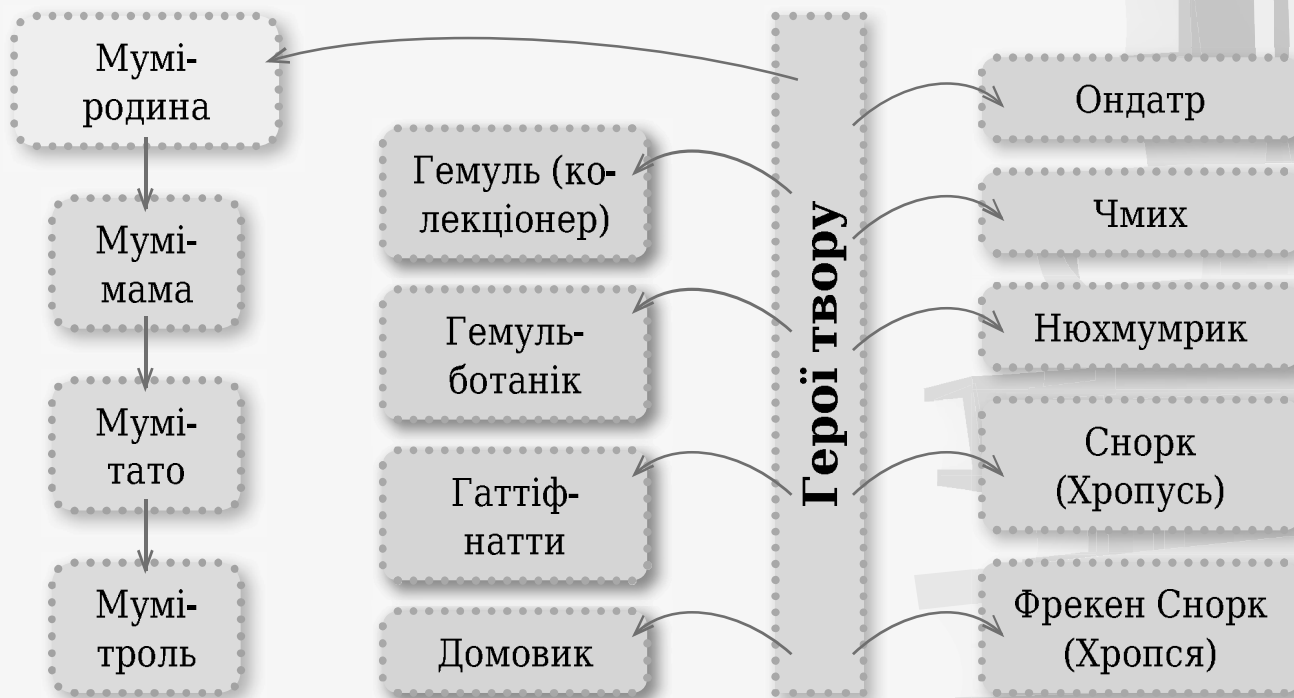
Елементи фольклору (казки) та їхнє значення для розкриття головної ідеї – реалізації мрій, бажань і прагнень особистості.



Туве Янсон (1914—2001)

«Комета прилітає»

Герої твору



Характеристика Мумі-родини

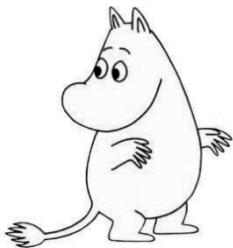


Характеристика Мумі-троля



Характеристика героїв твору (мал. Туве Янсон)

Мумі-троль



Полюляє різноманітні пригоди, мандрівки, хоробрий, але іноді боязкий. Легко заводить знайомства, товариський, розумний.

Мумі-мама



Мумі-мама була принесена морем просто в обійми Мумі-тата.
Добра, ніжна, турботлива. Привітно ставиться до друзів сина. Працьовита, справжня господиня. Завжди із сумкою, в якій є чимало корисних речей.

Мумі-тато



Народився за найнезвичайнішого розташування зірок і залишений у Будинку підкидьок Гемулихи. Замолоду багато подорожував, сам збудував Мумі-будинок. Талановитий, вірний своїм уподобанням, дружбі, здатний на екстравагантні витівки, заохочує все неординарне у своєму оточенні. Пише мемуари про своє життя.

Ондатр



Справжній філософ. Полюбляє лежати в гамаку з розумною книгою. Зануда. Пасивний. У сім'ю мумі-тролів потрапив після того, як під час будівництва мосту Мумі-тато ненароком зруйнував його дім. Роздумує про безцільність життя.

Чмих



Найкращий друг Мумі-троля. Дивне створіння, схоже на крисеня. Трохи боягузливий, неслухняний. Обождує все яскраве й блискуче. Дуже переживає за себе, вважає себе маленьким і беззахисним.

Нюхмумрик



Це той, хто весною будить Мумі-дол. Кожне літо проводить у Мумі-долі, а восени йде в далекі краї. Безмежно цікавиться сузір'ями, кометами й усім, що пов'язано з Галактикою. Вірний друг Мумі-троля. Не любить табличок із заборонами, будинки і сторожа парку.

Снорк (Хропусь)



Зовні схожий на Мумі-троля, але як і всі хропусі, змінює свій колір, коли хвилюється. Має перуку, схожу на перуку Ісаака Ньютона. Любить наводити лад і проводити різноманітні зібрання. Дуже серйозний. Не розуміє навіщо існують сестри.

Фрекен Снорк (Хропуся)



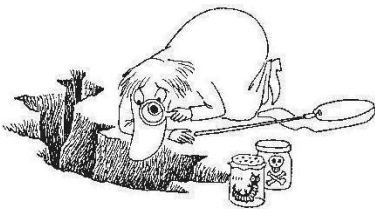
Сестричка Снорка (Хропуся). Подобається Мумі-тролю. Завжди весела. Все сприймає по-дитячому та не надає важливості навіть серйозним речам. Кокетлива модниця: має шовковистий чубчик і золотий браслетик на ніжці. Любить прикраси й проводить багато часу перед люстерком.

Гемуль (колекціонер марок)



У нього величезний ніс. Він занудний, любить командувати. Колекціонує поштові марки — у цьому вбачає сенс свого життя. Розумний, багато знає, хоча іноді не розуміє самих елементарних речей.

Гемуль-ботанік



Прийнявши Мумі-троля та його друзів за рідкісних комах, рятує їх з підземної розщелини, до якої вони потрапили після водоспаду. Звістку про комету сприймає з наукової точки зору, як появу нового виду комах.

Гаттіфнатти



Безликі й беземоційні вічні мандрівники, що заряджаються електрикою. З'являються на світ із насіння у день літнього сонцестояння. Подорожують у маленьких човниках по всьому світу. Раз на рік збираються на своєму таємному острові й дізнаються про погоду за великим барометром.

Домовик



Предок Мумі-троля. Зовні схожий на нього. Дуже старенький. Живе у печі. Добрий, турботливий. Любить розшиті бісером шнурочки для занавіски до печі.

Розгортання сюжету

1. День Народження наближується.

2. Подорож до гроту.

3. Ондатр розповідає про комету.

4. Мандрівка до Самотніх Гір.

5. В обсерваторії.

6. Зустріч із Фрекен Снорк та її братом Снорком.

7. Висохле море.

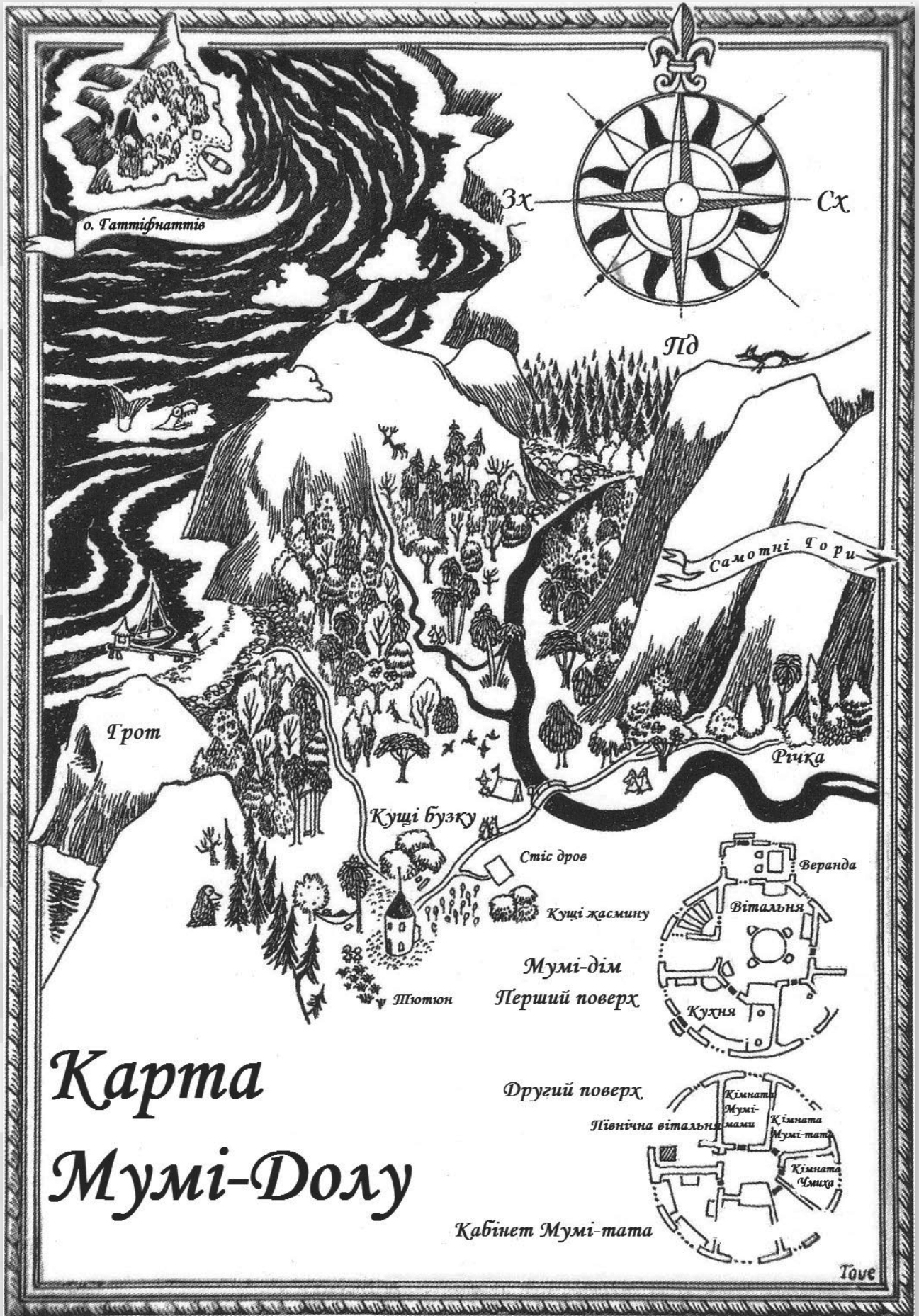
8. Гемуль-філателіст.

9. Повернення додому.

10. Наближення комети.

11. Життя Мумі-троллі повертається до звичного порядку.

Карта Мумі-Долу



Карта Мумі-Долу



Основа художнього світу Туве Янсон

- ➔ образ рідної домівки
- ➔ МОТИВ СВОБОДИ
- ➔ тема самотності

УДК 373.5.091.26:821(1-87).09*кл5(076)
УЗ1

Навчальне видання

УДОВИЧЕНКО Лариса Миколаївна

**ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА
в таблицях і схемах
5 КЛАС**

Редактор *М. М. Косар*
Технічний редактор *Л. І. Аленіна*
Комп'ютерна верстка *А. О. Гуменюк*

Формат 60x84 1/8.

ТОВ «ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ОСВІТА»

Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції»
Серія ДК № 6109 від 27.03.2018 р.

Адреса видавництва: 04053, м. Київ, вул. Обсерваторна, 25
www.osvita-dim.com.ua

Удовиченко Л. М.

УЗ1 Зарубіжна література в таблицях і схемах. 5 клас/
Л. М. Удовиченко. — К. : Видавничий дім «Освіта», 2019. —
66 с.

УДК 373.5.091.26:821(1-87).09*кл5(076)